

A - HOUDING

Algemeen

- gedraag u respectvol ten opzichte van spelers, clubleiders en publiek.
- uw houding en uw gedrag moeten respect afdwingen.
- reageer niet op kritiek, noch met woorden, noch met gebaren.
- draag een verzorgde kledij en sportuitrusting.
- blij maximaal geconcentreerd.
- wees open en constructief tijdens de wedstrijdevaluatie.
- laat niemand u vergezellen op recepties en, indien u er niet kunt aan deelnemen, meld dit bij aankomst op het terrein.
- becommentarieer nooit de prestaties van collega's, noch die van uzelf.

Wedstrijdvoorbereiding

- raadpleeg tijdig en geregeld uw e-kickoff zodat uw aanduidingen, eventuele wijzigingen of annuleringen niet aan uw aandacht ontsnappen (tijdens de winterperiode kunt u nagaan, via het voorziene telefoonnummer, welke wedstrijden werden afgelast).
- stippel nauwkeurig uw reisweg uit; noteer enkele nuttige telefoonnummers (plaats van afspraak, club, scheidsrechter, ...) en vertrek op tijd.
- rijd niet naar het terrein indien er een plaats van afspraak is voorzien.

Verlofaanvraag/afmelding

- respecteer de termijnen voor het aanvragen van verlof.
- laat u tijdig vervangen bij problemen van welke aard dan ook.

B - SIGNALISATIE

1. Algemeen

- een correcte en duidelijke signalisatie vergemakkelijkt de beslissing van de scheidsrechter.
- u moet signaleren :
 - terwijl u stilstaat.
 - met gestrekte arm.
 - met het gezicht naar het speelveld.
 - op energieke wijze.
- gebruik, in functie van de aan te duiden richting, de linker- of de rechterarm (hoekschop, doelschop of buitenspel worden enkel met de rechterarm gesignaleerd).
- wissel de vlag van hand langs onder voor het lichaam.
- houd steeds de vlag in de hand, die het dichtst bij het speelveld is.
- discrete maar duidelijke tekens, met het hoofd of de hand, zijn toegelaten om de scheidsrechter te informeren (niet overdrijven met deze body language en enkel aan te wenden bij betwistbare fases).
- na de signalisatie dient de vlag op een kordate, doch sobere manier naar beneden gebracht.

2. Bij inworp

- u moet elke bal signaleren die volledig de zijlijn heeft overschreden.
- **bij een duidelijke situatie over de volledige lengte van de zijlijn:**
 - geef onmiddellijk de richting aan zonder de vlag in de hoogte te steken (signalisatie in één tijd).
- **bij een onduidelijke situatie over de volledige lengte van de zijlijn:**
 - steek de vlag in de hoogte, kijk naar de scheidsrechter en bevestig zijn beslissing (signalisatie in twee tijden).
- wanneer de bal nipt buiten gaat en onmiddellijk daarna in het speelveld terugkomt, steekt u de vlag in de hoogte en geeft u in een tweede tijd de richting aan.
- wanneer de bal nog net in het spel blijft, mag u met een discreet handgebaar aangeven dat er kan verder gespeeld worden.
- **na inworp komt de bal niet in het spel:**
 - vlag omhoog en in een tweede tijd dezelfde richting aangeven.
- **na inworp komt de bal in het veld en gaat onmiddellijk weer buiten:**
 - vlag omhoog en in een tweede tijd de andere richting aangeven.
- bij een foutieve inworp (voetfout): vlag omhoog en in een tweede tijd de andere richting aangeven.
- behoud uw signalisatie tot de scheidsrechter een beslissing heeft genomen of tot het spel hervat werd.
- u mag de plaats van de inworp niet aanduiden.

3. Bij doelschop en hoekschop

- u moet elke bal signaleren die volledig de doellijn heeft overschreden.
- **bij een duidelijke situatie over de volledige lengte van de doellijn:**
 - onmiddellijk hoekschop of doelschop aangeven zonder de vlag in de hoogte te steken (signalisatie in één tijd).
- **bij een onduidelijke situatie over de volledige lengte van de doellijn:**
 - steek de vlag in de hoogte, kijk naar de scheidsrechter en bevestig zijn beslissing (signalisatie in twee tijden).
- wanneer de bal nipt buiten gaat en onmiddellijk daarna in het speelveld terug komt, steekt u de vlag in de hoogte en geeft u in een tweede tijd de beslissing aan.
- bij het aanduiden van een hoekschop neemt u een beetje afstand van de hoekschopvlag en duidt u met gestrekte arm het hoekschoppunt aan.
- een doelschop duidt u aan met de gestrekte arm voorwaarts op 90°.
- behoud uw signalisatie tot de scheidsrechter een beslissing heeft genomen of tot het spel hervat werd.
- u mag geen toelating geven tot het nemen van een hoekschop.

4. Bij vrije schoppen

- een overtreding signaleert u door uw vlag in de hoogte te steken, enkele korte zwaaibewegingen te maken en na het fluitsignaal onmiddellijk de richting aan te duiden.
- bij een indirecte vrije schop houdt u de vlag horizontaal voor uw lichaam, bij een rechtstreekse vrije schop langs het lichaam.
- de aard van de overtreding mag op discrete wijze aangeduid worden.
- u mag het voordeelteken niet geven.
- behoud uw signalisatie tot de scheidsrechter een beslissing heeft genomen, er duidelijk voordeel ontstaat of het spel hervat werd.
- de bevestiging bestaat enkel uit het aanduiden van de richting

5. Bij strafschoep

- een strafschoep signaleert u door uw vlag in de hoogte te steken, enkele korte zwaaibewegingen te maken en na het fluitsignaal onmiddellijk uw plaats in te nemen.

6. Buitenspel

- buitenspel signaleert u **in twee tijden**:
- **eerste tijd**:
 - vlag in de hoogte en deze positie aanhouden tot de scheidsrechter fluit.
- **tweede tijd**:
 - dient om aan te duiden waar de speler zich bevindt:
 - in de omgeving van de assistent-scheidsrechter: vlag op 45°
 - in het midden van het speelveld: vlag op 90°
 - aan de overzijde van de assistent-scheidsrechter: vlag op 135°
- u moet de vlag onmiddellijk naar beneden doen indien de scheidsrechter een negatief teken geeft of een duidelijk voordeel toont.
- behoud de eerste tijd van uw signalisatie tot de scheidsrechter een beslissing heeft genomen of tot de bal duidelijk ontzet is uit het verdedigende kamp.

7. Doelpunt

- bij een duidelijk en geldig doelpunt is geen signalisatie vereist.
- bij een geldig doelpunt dat de scheidsrechter niet kon waarnemen:
 - vlag in de hoogte, kijk naar de scheidsrechter en na het fluitsignaal bodylanguage gebruiken, loop naar de middenlijn, de aandacht gericht op het speelveld..
- bij een ongeldig doelpunt blijft u onbeweeglijk staan en behoudt u de gegeven signalisatie.

8. Wissel

- een aanvraag tot wisselen, signaleert u door de vlag met gestrekte armen aan de uiteinden van de stok horizontaal boven het hoofd te houden.
- een verzoek tot wisselen mag u niet signaleren wanneer :
 - het spel niet stilligt.
 - de wisselspeler niet klaar staat aan de middenlijn.
 - de scheidsrechter zelf de aanvraag tot wissel heeft opgemerkt.
- indien de scheidsrechter uw aanvraag tot wisselen niet opmerkt, moet uw collega uw signalisatie overnemen.

9. Noodsignaal

- het noodsignaal voert u uit door de vlag in korte bewegingen van links naar rechts boven het hoofd te zwaaien.
- u moet dit signaal aanhouden tot de scheidsrechter dit opmerkt.
- wanneer de scheidsrechter uw noodsignaal niet opmerkt, moet de andere assistent-scheidsrechter uw signaal overnemen en de vlag weer naar beneden doen zodra de scheidsrechter dit heeft opgemerkt.

C - PLAATSING

De 1ste assistent-scheidsrechter plaatst zich altijd aan de kant van de technische zone met de wisselers, de 2de assistent-scheidsrechter aan de overzijde.

1. Bij beginschop

- ter hoogte van de voorlaatste verdediger.

2. Bij doelschop

getrapt door de doelverdediger:

- ter hoogte van het doelgebied om te zien of de bal binnen het doelgebied ligt. Is de bal correct geplaatst, zo vlug mogelijk uw plaats innemen ter hoogte van de voorlaatste verdediger (bij voorkeur zijdelings verplaatsen), controleren of de bal het strafschopgebied verlaat en of de aanvallers buiten het strafschopgebied zijn.

getrapt door een veldspeler:

- ter hoogte van het doelgebied om te zien of de bal binnen het doelgebied ligt. Is de bal correct geplaatst, dan plaatsing innemen ter hoogte van het strafschopgebied.

3. Bij hoekschop

- in alle gevallen achter de hoekvlag, in het verlengde van de doellijn, zonder de spelers te hinderen.

4. Bij inworp

- ter hoogte van de voorlaatste verdediger, zonder de inworpner te hinderen.

5. Bij strafschop

- tijdens de wedstrijd: op het snijpunt van de doellijn en het strafschopgebied.
- tijdens een strafschoppenserie: de 1ste assistent-scheidsrechter op het snijpunt van de doellijn en het doelgebied; de 2de assistent-scheidsrechter in de middencirkel samen met de spelers.

6. Bij uittrap door doelverdediger

- ter hoogte van de voorlaatste verdediger.

7. Bij vrije schop

- ter hoogte van de voorlaatste verdediger (indien de scheidsrechter uitzonderlijk zelf het buitenspel waarneemt, neemt u plaats op het verlengde van de doellijn).
- u en de scheidsrechter mogen nooit op dezelfde lijn staan.

8. Na iedere speelhelft

- de assistent-scheidsrechter die het dichtst bij de kleedkamers staat, begeeft zich onmiddellijk naar de ingang/tunnel en houdt zicht op de terugkerende spelers. De andere assistent-scheidsrechter vervoegt de scheidsrechter.

9. Bij speciale gevallen

- u moet altijd ter hoogte van een gekwetste verdediger blijven, die voorlaatste verdediger wordt.
- indien een verdedigende speler voor om het even welke reden, zonder toelating van de scheidsrechter, het speelveld verlaat, zal hij, voor elke buitenspelsituatie, tot bij de volgende spelonderbreking aanzien worden als zijnde op zijn doellijn of op de zijlijn of tot wanneer de verdedigende ploeg de bal speelt naar de middellijn en deze buiten zijn eigen strafschoopgebied is.
- wanneer het spel evolueert op de andere speelhelft, plaatst u zich schuin ten opzichte van de middenlijn om een ruimer zicht te hebben.
- Bij het gebruik van bijkomende assistent-scheidsrechters veranderen de posities in bepaalde gevallen. We verwijzen hiervoor naar de Regels van het Voetbalspel, Regel 6

D - VERPLAATSING

- een uitstekende fysieke conditie is een absolute must om uw verplaatsingen optimaal te kunnen uitvoeren en u steeds ter hoogte van de voorlaatste verdediger te bevinden. Deze conditie steunt in hoofdzaak op volgende pijlers:
 - vlot kunnen versnellen en van ritme veranderen.
 - snelheid.
 - uithouding en beweeglijkheid.
- **wijze van verplaatsing**
 - verplaats u zoveel mogelijk zijdelings om een breed zicht op het volledige speelveld te houden.
 - verplaats u voorwaarts indien de spelontwikkeling dit vereist.
 - de achterwaartse verplaatsing wordt afgeraden.
- **verplaatsing bij wissel**
 - ga zo snel mogelijk naar de middenlijn (behalve indien de scheidsrechter er dichterbij staat en zich van deze taak kwijt of als er een 4de official is). Herneem nadien zo vlug mogelijk uw plaats ter hoogte van de voorlaatste verdediger.
- **verplaatsing tijdens het spel**
 - volg indien nodig het spel tot aan de doellijn.
 - verplaats u steeds buiten het speelveld.
 - verlaat nooit uw voorlaatste verdediger om problemen in de neutrale zone op te lossen.
 - verplaats u, indien nodig, bij vrije schop in uw omgeving naar de plaats van de bal om de tegenstrevers op reglementaire afstand te plaatsen.
- **na een geldig doelpunt:**
 - na oogcontact met de scheidsrechter, loopt u een twintigtal meter voorwaarts langs de zijlijn naar de middenlijn en dit met het gezicht naar het speelveld gericht.
 - bij betwisting sprint u tot aan de middenlijn.
- **bij een overtreding juist binnen of buiten het strafschopegebied:**
 - **binnen:** verplaats u enkele passen voorwaarts richting doellijn.
 - **buiten:** verplaats u enkele passen richting middenlijn.
- na het trappen van een strafschoep, neemt u zo spoedig mogelijk uw plaats in. Dit mag gebeuren door het afsnijden van de hoek.
- bij zware incidenten dient de dichtstbijzijnde assistent-scheidsrechter zich naar de plaats van het gebeuren te begeven om de scheidsrechter te helpen.

E - BUITENSPEL

Een speler bevindt zich in buitenspelpositie indien hij dichterbij de doellijn van de tegenstrever staat dan de bal en de voorlaatste tegenstrever.

Opgelet:

Eén veldspeler volstaat dus niet indien de doelverdediger voorbij gespeeld is.

De beoordeling van het buitenspel dient te gebeuren op het ogenblik dat de bal gespeeld wordt door een ploegmaat.

Zich in buitenspelpositie bevinden is geen overtreding op zich.

Om te vermijden een buitenspelpositie te signaleren, wacht u best een fractie van een seconde zodat u kunt oordelen in welke richting de bal gaat en of die wel voldoende ver van de betrokken speler getrapt wordt.

Buitenspel signaleert men zelden te traag wel vaak te vlug:

WAIT AND SEE

Een speler bevindt zich niet in buitenspelpositie indien hij:

- op eigen speelhelft staat (middenlijn inbegrepen) of
- gelijk staat met de voorlaatste tegenstrever of
- gelijk staat met de twee laatste tegenstrevers.

Een speler wordt niet voor zijn buitenspelpositie bestraft indien hij de bal rechtstreeks ontvangt uit een:

- inworp.
- doelschop.
- hoekschop.

Om correcte beslissingen te nemen, moet u rekening houden met:

- de plaats van de spelers bij het vertrek van de bal.
- de beweging van de bal (richting, snelheid, afstand, deviatie).
- de actieve deelname van de speler:
 - o ingrijpen in het spel.
 - o de tegenstrever beïnvloeden.
 - o voordeel uit zijn positie halen.

De buitenspelpositie van een aanvaller is strafbaar indien bij de voorzet van de ploegmaat, een tegenstrever de bal niet bewust speelt of laat afwijken.

De snelheid van de bal en de afstand tussen beide spelers zijn hierbij belangrijke criteria om deze actie als deviatie/deflectie in te schatten of ze te beoordelen als een bewust spelen van de bal.

Bij twijfel omtrent een buitenspelovertreiding moet niet worden gevlagd (dit moet de aanvallende ploeg bevoordelen).

Indien een verdediger zich vrijwillig buiten het speelveld terugtrekt, om een tegenstrever buitenspel te plaatsen, mag er geen buitenspel gevlagd worden.

“Dichter bij de doellijn van de tegenpartij” betekent:

- dat om het even welk deel van zijn hoofd, lichaam of voeten dichterbij de doellijn van de tegenpartij is dan zowel de bal als de voorlaatste tegenstrever. De armen zijn hierbij niet inbegrepen.

Nota Bene: Het is niet noodzakelijk dat er een duidelijke ruimte (Airspace) zichtbaar is tussen de beide spelers. Het volstaat dat de aanvaller zich een klein beetje voor de voorlaatste tegenstrever bevindt.

“Ingrijpen in het spel” betekent:

- het spelen of raken van de bal die door een ploegmaat is gespeeld of geraakt.

“Een tegenstrever in diens spel beïnvloeden” betekent:

- voorkomen dat een tegenstrever de bal kan spelen of in staat is te spelen door duidelijk het gezichtsveld of de bewegingen van de tegenstrever te blokkeren, of het maken van een gebaar of beweging die, naar het oordeel van de scheidsrechter, een tegenstrever misleidt of afleidt.

“Voordeel trekken uit zijn buitenspelpositie” betekent:

- het spelen van de bal die terugkomt van de doelpaal, de doellat of een tegenstrever in de richting van de speler die zich in buitenspelpositie bevindt.

F - SAMENWERKING MET DE SCHEIDSRECHTER

1. Onderrichtingen

- vóór iedere wedstrijd moet de scheidsrechter zijn onderrichtingen geven, zelfs indien u reeds verscheidene malen samenwerkt.
- indien de scheidsrechter geen onderrichtingen geeft, moet u erom vragen.
- de onderrichtingen moeten volledig zijn om voorbereid te zijn op iedere situatie en mogen niet in tegenspraak zijn met de instructies van het Referee Office.
- bij onduidelijkheden moet u nadere toelichting vragen.

2. Visueel contact en radarfunctie

- om een zeer goede samenwerking te bekomen, moet er visueel contact zijn met de scheidsrechter, de andere assistent-scheidsrechter en de 4de official (indien aanwezig).
- elke onregelmatigheid dient door minstens één van de officials opgemerkt.
- u hebt een radarfunctie, waaraan gedurende heel de wedstrijd niets mag ontsnappen.
- wees preventief om incidenten te vermijden.
- niet te vlug op het speelveld komen, wel in het oog houden wie wat doet.
- enkele voorbeelden van onregelmatigheden die u moet zien:
 - slag of trap buiten het gezichtsveld van de scheidsrechter.
 - opwarming van wisselspeler langs de verkeerde kant.
 - een speler die een tweede gele kaart krijgt en niet wordt uitgesloten.
 - meer dan het toegelaten aantal wissels.
- na een spelonderbreking de juiste hervatting en de plaats ervan kunnen aanduiden.
- indien de scheidsrechter een strafschoep toekent, hou dan overzicht over het gebeuren terwijl je doorloopt naar de hoekschoepvlag om vervolgens al stappend en kijkend de gekende positie in te nemen.

3. Tussenkost in spelovertradingen

Basisprincipe: het komt in de eerste plaats aan de scheidsrechter toe om overtradingen te bestraffen.

- u moet een overtrading, een onsportief gedrag of een brutaliteit signaleren door uw vlag in de hoogte te steken wanneer u beter geplaatst bent dan de scheidsrechter en deze de overtrading niet bestraft heeft (zelfs in het strafschoopgebied).
- ook als de scheidsrechter niets heeft gezien moet u tussenkomen. Het beepsignaal/oortjes moet worden gebruikt indien u bijkomende inlichtingen aan de scheidsrechter wenst te verstrekken over de overtrading of indien de scheidsrechter het vlagsignaal niet heeft gezien. Het beepsignaal/oortjes mag enkel aanvullend aan het vlagsignaal worden gebruikt.
- het is zeer belangrijk dat men tijdens de wedstrijdvoorbereiding spreekt over de tussenkost in geval van overtradingen: tussenkost noodzakelijk bij overtradingen met de hand en bij brutaliteiten; voorzichtigheid geboden volgens de instructies van de scheidsrechter bij de overtradingen met de arm of de voet.
- alvorens een overtrading te signaleren, moet u nagaan of het niet opportuun is om voordeel te laten.
- alle zware overtradingen (trap, slag, spuwen, ...) moeten onmiddellijk, zonder spelstilstand af te wachten, aan de scheidsrechter met een noodsignaal gesignaleerd worden. Blijf geconcentreerd op het nummer van de speler, op de plaats en de aard van de overtrading, op de spelhervatting teneinde deze gegevens aan de scheidsrechter te kunnen meedelen.
- **U moet tussenkomen wanneer:**
 - bij doelschoop en vrije schoop voor de verdedigers in hun eigen strafschoopgebied de bal geraakt wordt alvorens hij in het spel is.
 - bij doelschoop de bal niet op de juiste plaats ligt.
 - de doelverdediger de bal met de handen ontzet buiten zijn strafschoopgebied.
 - bij vrije schoop in uw omgeving of bij hoekschoop, de spelers de reglementaire afstand niet respecteren.
 - bij vrije schoop in uw omgeving de plaats van spelhervatting niet wordt gerespecteerd.
 - incidenten dreigen of zich voordoen in uw omgeving. U moet de schuldige(n) kunnen aanwijzen.
 - u een onregelmatigheid vaststelt juist vóór de aanvang van een spelhelft.
 - na spelonderbreking, een hervatting met scheidsrechtersbal in uw omgeving dient uitgevoerd te worden (bepalen van de juiste plaats / de bal nemen).

- meer wissels toegestaan worden dan reglementair toegelaten.
- het spel foutief hervat wordt.
- de scheidsrechter zich vergist bij het toekennen van disciplinaire sancties.
- **U komt niet tussen wanneer:**
 - de doelverdediger de “zes seconden”-regel overtreedt.
 - de inworp niet wordt uitgevoerd op de juiste plaats.
- **U komt alleen tussen wanneer de scheidsrechter de volgende gevallen niet bestraft of zich vergist:**
 - de doelverdediger raakt de bal met de handen nadat hij deze rechtstreeks heeft ontvangen uit inworp genomen door een ploegmaat.
 - de doelverdediger raakt de bal met de handen nadat deze hem doelbewust door een ploegmaat met de voeten werd toegespeeld.
 - de doelverdediger de bal weer met de handen aanraakt nadat hij deze in het spel heeft gebracht en zonder dat deze door een ander speler geraakt werd.

4. Bevestiging van beslissingen van de scheidsrechter

- **Principe:** de bevestiging van beslissingen heeft tot doel de goede samenwerking tussen het trio aan te tonen.
- U zult volgende afspraken in acht nemen:
 - bevestiging gebeurt slechts in uw zone.
 - bevestiging moet vrijwel gelijktijdig met het fluitsignaal van de scheidsrechter gebeuren. Laattijdige bevestiging heeft geen enkele zin.
 - u moet goed visueel contact hebben met de scheidsrechter om te vermijden dat een tegenstrijdige richting aangeduid wordt.
 - foute beslissingen van de scheidsrechter hoeft u niet te bevestigen.
 - de bevestiging bestaat enkel uit het aanduiden van de richting.

5. Neutrale zone

- waak erover dat enkel “toegelaten personen” op de bank zitten en ook blijven zitten.
- slechts één trainer per ploeg mag in de technische zone instructies geven en er permanent rechtstaan, zonder u evenwel te hinderen in de uitvoering van uw taak.
- u zult kalm en tactvol optreden tegen personen die zich in de neutrale zone misdragen. Als u geen resultaat boekt, zal u tijdens een spelonderbreking de scheidsrechter op de hoogte brengen.
- bij zware incidenten of bij spelbeïnvloeding (speler komt zonder toelating op het speelveld en mengt zich onmiddellijk in het spel) moet u onmiddellijk, via het noodsignaal, de aandacht van de scheidsrechter hierop vestigen.
- na een doelpunt moet u begrip hebben voor de vreugde-uitingen, maar moet u proberen te vermijden dat personen op het speelveld komen.
- u moet controleren of er in de technische zone gerookt wordt.

6. Kwetsuur van een speler

- tracht te voorkomen dat verzorger en/of dokter het speelveld betreden zonder een toelatingsteken van de scheidsrechter af te wachten.
- laat niet toe dat een gekwetste speler zich laat verzorgen op het speelveld of op de zijlijn (één voet binnen, één buiten het speelveld). U moet de speler het speelveld doen verlaten op voldoende afstand van de zijlijn en erover waken dat u niet gestoord wordt in de uitoefening van uw taak.
- u mag geen toelating geven aan een verzorgde speler om opnieuw het speelveld te betreden. Hij moet het teken van de scheidsrechter afwachten.
- wanneer u vaststelt dat een speler bloedt op het speelveld, moet u dit bij de eerste spelstilstand aan de scheidsrechter signaleren.

7. Wissel van een speler

- waak erover dat de wissel spelers (maximum 3 per ploeg) zich opwarmen achter de 1ste assistent-scheidsrechter in een uitrusting die hen duidelijk onderscheidt van de effectieve spelers
- u mag een wissel pas aanvragen:
 - tijdens een spelonderbreking.
 - indien de wissel speler klaar staat aan de middenlijn.
 - indien de verplichte wisselborden klaar zijn.
- wanneer u het conventionele teken om te wisselen heeft gegeven, mag u uw plaats niet verlaten vooraleer u zeker bent dat de scheidsrechter uw signalisatie heeft opgemerkt en hierop ingaat.
- een wissel gebeurt ter hoogte van de middenlijn.
- ga na of de kledij in orde is: (studs, scheenbeschermers, thermobroek, geen juwelen en gevaarlijke voorwerpen).
- raak de wissel speler niet aan en zeg hem dat hij het speelveld niet mag betreden zonder het toelatingsteken van de scheidsrechter.
- laat niet toe dat de wissel speler het speelveld betreedt alvorens de te wisselen speler het speelveld verlaten heeft.
- blijf bij de wissel speler tot deze het speelveld betreden heeft.
- de beide assistent-scheidsrechters moeten het aantal wissels noteren teneinde het toegelaten aantal wissels niet te overschrijden.
- na het voltooien van de wisselprocedure en vooraleer het spel wordt hervat, moet u een teken geven aan de scheidsrechter om duidelijk te maken dat u uw plaatsing ter hoogte van de voorlaatste verdediger opnieuw heeft ingenomen.
- Indien er een 4de official aanwezig is, voert deze de wisselprocedure uit. Indien er meerdere wissels tegelijkertijd doorgaan, moet de 1ste assistent-scheidsrechter zich naar de middenlijn begeven ter ondersteuning.
- Indien een ploeg al zijn wissels heeft opgebruikt, mogen er van betreffende ploeg geen spelers meer opwarmen.

8. Uitsluiting van een speler

- verwittig de scheidsrechter wanneer een uitgesloten speler het speelveld en de neutrale zone niet heeft verlaten.
- kom onmiddellijk tussen met het noodsignaal indien de scheidsrechter het spel wil hervatten of reeds hervat heeft terwijl de uitgesloten speler zich nog op het speelveld bevindt.
- kom tussen bij de eerste spelonderbreking wanneer de uitgesloten speler zich nog op de bank of in de neutrale zone bevindt.
- houd in de gaten of een uitgesloten speler zich nadien niet opnieuw in de neutrale zone of op de bank bevindt (eventueel in burgerkledij).

9. Allerlei

- controleer de doelnetten vóór aanvang van iedere speelhelft.
- u moet beletten dat een speler, die het speelveld verliet om zijn uitrusting in orde te brengen of om een bloedende kwetsuur te verzorgen, opnieuw het speelveld betreedt zonder toestemming van de scheidsrechter.
- u moet in het oog houden dat een speler, die zonder duidelijke reden het speelveld verliet, niets wijzigt aan zijn uitrusting (schoenbeschermers uitdoen, andere schoenen aantrekken, ...) waardoor een controle en spelstilstand nodig zijn om opnieuw tot het speelveld toegelaten te worden, tenzij de controle kan gedaan worden door een assistent-scheidsrechter of vierde official en de scheidsrechter toelating geeft om het speelveld opnieuw te betreden.
- vestig discreet de aandacht van de scheidsrechter op het feit dat de kledij van een speler niet in orde is.
- fungeer niet als "ballenraper".
- houd de tijd in de gaten.
- vergeet geen reservemateriaal mee te nemen (fluitje, boekje, kaarten, balpen).
- beide assistent-scheidsrechters zullen de gele en rode kaarten eveneens noteren, maar niet tegelijkertijd met de scheidsrechter.